

Bloomberg

۷ نقش آفرین در ۶ سال جنگ سوریه

نادر شهرادی

جنگ داخلی سوریه اکنون وارد ششمین سال شده است. در این بحران که به معنای واقعی بین‌المللی است چند کشور با نقشه‌های جنگی متفاوت حضور دارند. در دوسال اخیر کشمکش میان طرفین بر سر نحوه مدیریت بحران منجر به این شد که بزرگترین تراژدی مهاجرت از سوریه و مشرق زمین به سوی اروپا رقم بخورد. سوریه مسأله اصلی سازمان ملل و جامعه جهانی است، با وجود مذاکرات و نشست‌های دیپلماتیک بسیاری، بحران و جنگ همچنان به راه خود ادامه می‌دهد. در مطلب ذیل مهم‌ترین عوامل و عناصر دخیل در صحنه این بحران ارزیابی می‌شود.

■ سازمان ملل، داستان میانجیگری‌های ناکام

برای سازمان ملل، سوریه عملاً میدان ناکامی‌ها بوده است و چندین طرح این نهاد راه به جایی نبرده است. تلخ‌ترین بخش از ناکامی آن همانا کناره‌گیری دو نماینده برآوازه آن؛ یعنی کوفی عنان و اخضر ابراهیمی از مأموریت میانجیگری در سوریه بود. شاید نکته قابل تحسین این باشد که شکست‌های ۶ سال گذشته باعث نشده این سازمان از میدان جنگ سوریه کناره‌گیری کند. در این راستا، این نهاد اکنون پرچم میانجیگری را به دست دی میستورا سپرده است و او با در دست داشتن طرح آتش بس و مذاکره توانسته است هر چند به صورت نیم بند نیز مذاکره میان طرف‌های درگیر را در زانو و وین برپا کند. با آنکه دولت و نیز نیروهای میانه رو سوریه از طرح‌های دی‌میسستورا حمایت می‌کنند اما گروه‌های تروریست النصره و داعش که عمدتاً تحت حمایت ترکیه و عربستان و قطر هستند مانع پیشرفت حرکت او هستند.

اگر «حلب» آرام بگیرد

مترجم: محمد عباسی

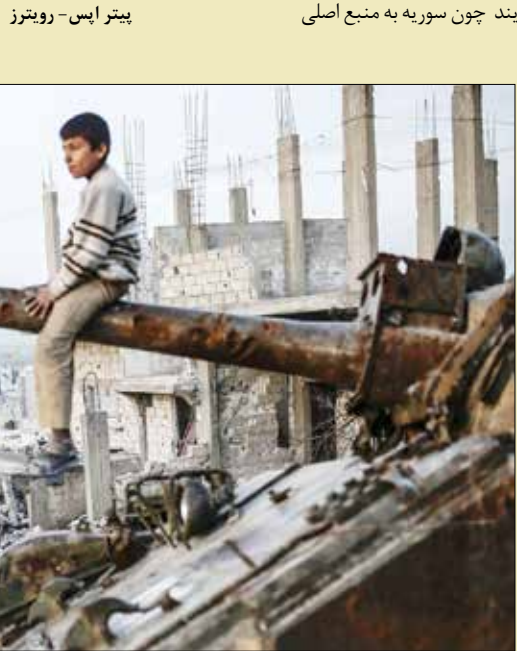
عنوان فرصتی برای گریز از جنگ بهره بگیرند. یعنی حداقل شهروندان حلب باور خواهند کرد زمان برای زنده ماندن باقی است. باری در حلب از آن جهت حالت مرگ و زندگی را پیدا کرده است که به باور مقام‌ها و تحلیلگران غربی، کنترل دوباره این شهر برای دولت اسد پیروزی تاریخی خواهد بود با این اتفاق امنیت روسیه در پایتخت و شهر حمص به عنوان کانون شورش‌ها از ۲۰۱۱ تاکنون، تثبیت خواهد کرد و تنها شهر درعا به عنوان منطقه پرجمعیت در دست گروه‌های مخالف میانه رو باقی خواهد ماند. اما چرخه حوادث در سوریه همیشه به مراد و میل جامعه جهانی رقم نمی‌خورد. آنچه مشهود است در حال حاضر هیچ یک از دو طرف قدرت یکسره کردن جنگ و توان غلبه مطلق بر دیگری را ندارد. از یک طرف شماری از کارشناسان تردید دارند که اسد و متحدان آن ظرفیت نظامی لازم برای حفظ حلب و مدیریت صحنه پیچیده جنگ در دیگر مناطق سوریه را داشته باشند، از طرف دیگر جنگجویان حاضر در حلب حتی در نگاه امریکا نیروهای مطلوب برای دوران پسا اسد نیستند. در اردوی مخالفان برتری با افراتیون و تروریست‌ها است. در این عرصه جبهه النصره، داعش و دیگر گروه‌های مرتبط با القاعده بسیار فعال هستند.

در محفل دیپلمات‌ها مسأله اصلی این روزها این است که برای امریکا و روسیه، تغییر سرنوشت حلب چه‌اندازه مهم است. پاسخ اغلب آنها این است که برای بلوک غرب بویژه واشنگتن در حال حاضر

اوج مأموریتش برای برقراری آتش بس به زبان آورد. «یک آیینة شکننده است» استان دی‌میسستورا، نماینده سازمان ملل در امور سوریه این نکته را می‌گوید. او بـا این حال در دفاع از آتش بس سخن گفت؛ آتش بسی که ۲۷ فوریه درجاتی از آرامش را به صحنه آشفته سوریه حاکم کرد. متأسفانه شکست‌های بی‌دریی مذاکرات صلح در زانو و وین

سوریه مسأله اصلی سازمان ملل و جامعه جهانی است، با وجود مذاکرات و نشست‌های دیپلماتیک بسیار، بحران و جنگ همچنان ادامه دارد

اولویت اصلی جنگ علیه داعش است و بسا این نگاه حلب در این عرصه در حاشیه قرار می‌گیرد اگرچه داعشی بخشی از نقاط نه چندان دور دست حلب را در اختیار دارد اما این گروه قرارگاه خود را در رقه و نیز موصل (در عراق) انتخاب کرده است. رسته دیگر سرنوشت حلب در دست ولادیمیر پوتین است. مداخله نظامی روسیه در سوریه می‌تواند در هر حال تعیین کننده نتیجه بازی باشد. اغلب کارشناسان غربی معتقدند که مسکو توان افزایش و کاهش تأثیرگذاری بر اقدامات اسد را دارد. البته این نگاه بدبینانه نیز در میان شماری از سیاستمداران غرب جریان دارد که می‌گویند چون سوریه به منبع اصلی

■ روسیه، رویارویی با حریفان غربی و ایجاد پایگاه تازه در خاورمیانه

مسکو به عنوان متحد دیرین سوریه به صحنه آمده است. حضور نظامی روسیه در این جنگ، ناشی از استراتژی رقابتی شخص پوتین با قدرت‌های غربی نیز هست. روسیه سعی دارد تهاجمی را از زمین، دریا و هوا علیه شورشیان پی گیرد. این کشور در مقطعی حتی شمالی سوریه تلاش می‌کند. ترک‌ها در دوحه، استانبول و پاریس به همراه قطر و عربستان به ساماندهی گروه‌های معارض اسد پرداختند. آنها در یک مرحله گروه‌هایی از اخوان المسلمین سوریه، لیبرال‌های معارض این کشور در تحت عناوینی مثل ارتش آزاد سوریه سازمان دادند. بعد از ناکامی تجربه ارتش آزاد نیز به تشکیل گروه‌هایی مثل؛ جیش الفتح(مهم‌م اصلی در کشتار اخیر مستشاران ایرانی در حلب) اقدام کردند. در حال حاضر مجموعه گروه‌های معارض مرکب از احرار الشام، داعش و نیز جیش الفتح و جبهه النصره از حمایت‌های مستقیم و غیر مستقیم نظامی و مالی این ائتلاف تحت رهبری ترکیه و عربستان بهره می‌برند.

■ عربستان؛ عقیده مالی و ایدئولوژیک شورشیان

سعودی‌ها به اتفاق ترکیه عقیده اصلی شورشیان به حساب می‌آیند در عرصه نظامی آنها ائتلافی را تشکیل داده‌اند و کمک‌های جنگی و نظامی خود را زیر چتر این ائتلاف پیش می‌برند. عادل الجبر وزیر خارجه عربستان به صراحت اعلام کرده، هدف اصلی این کشور براندازی اسد است. سعودی‌ها از نفوذ مالی و نفتی خویش در سطح بین‌المللی نیز برای مقابله با حکومت اسد بهره می‌گیرند. وزیر خارجه سعودی انکار نمی‌کند که بارها تلاش‌های بین‌المللی برای مذاکره و تعامل با اسد را به هم زده است. برخی دیپلمات‌های اروپایی هم تصریح کرده‌اند که پشت پرده ناکامی اجلاس‌های وین و ژنو کارشکنی سعودی‌ها قرار دارد. استغفاری دو نماینده ویژه سازمان ملل؛ یعنی کوفی عنان و اخضر ابراهیمی نیز بخشی از تلاش محور آنکارا- ریاض بوده است.

■ قطر؛ تکیه‌گاه مالی و تبلیغاتی مخالفان اسد

قطر و شیخ نشین‌های خلیج فارس منبع مالی و بانکی شورشیان هستند. ضمن آنکه قطر از ابزارهای تبلیغاتی‌اش؛ یعنی شبکه الجزیره بیشترین بهره را برای شوراندن شهروندان سوری علیه حکومت این کشور برده است. در گزارش نیویورک تایمز از قطر به عنوان تأمین کنندگان جنگ افزارها و نیز سرمایه گذاری در زمینه آموزش شورشیان یاد شده است با سرمایه قطری‌ها بوده که شورشیان در سال ۲۰۱۳ توانستند به موشک‌های پیشرفته دوش پرتاب و سلاح‌های نیمه سنگین پایگاه هوایی العديد این کشور به عنوان مرکز ترانزیت شورشیان و نیز دولت‌های ائتلاف مورد استفاده قرار گرفته است.

حضور نظامی قدرتمند روسیه در سوریه

در ارتش روسیه شروع شده است در اینجا قابل مشاهده است. روسیه در صحنه سوریه ده‌ها جنگنده و شمار چشمگیری هلیکوپتر جنگی زنجیرش در تیز نیروهایی که هدایت سیستم موشکی زمین به هوا را برعهده دارند، دارد. روس‌ها در پالمیرا سیستم دفاع موشکی و پدافند ضدهوایی پیشرفته Panstri-S۱ در پایگاه جدیدشان مستقر کرده‌اند اما نکته شگفت، حضور شمار کثیری از نیروهای زمینی روسیه در نقاط مختلف سوریه است. آنها همچنین پایگاهی برای مین زدایی و پاکسازی شهر تاریخی پالمیرا از وسایل انفجاری پرشمار در پالمیرا و نیز دیگر نقاط اشغال شده توسط داعش فراهم آورده‌اند. یکی از سربازان روسیه به سی ان ان گفت: نیروی هوایی آنها اهداف و نقاط عملیاتی را خودش انتخاب می‌کند البته داده‌های محدودی را از نیروهای سوریه می‌گیرند. اما به گفته ایگو کوناشنکو، سخنگوی نیروهای نظامی روسیه روس‌ها مداخله‌ای در حملات نیروی هوایی سوریه ندارند. امریکا به روسیه گفته است که آشبارهای خود را به سوی شهر جنگ زده حلب سوق دهد جایی که نگرانی‌ها درباره حفظ آتش بس افزایش یافته است. اما روسها این را تأیید نکرده‌اند. زیرا اگر اسد بتواند دوباره حلب را بازپس بگیرد به پیروزی بزرگی دست یافته است. به هر حال با آنکه شمار نیروهای موجود روسیه در سوریه چندان روشن نیست اما آنچه ما دیدیم فراتر از تصور بود با این تعداد نظامی که آنها در سوریه دارند به نظر نمی‌آید برنامه‌ای برای ترک سوریه در کوتاه مدت داشته باشند.

فردریک پلینگتن - سی‌ان‌ان

سطح نفوذ آنها در سوریه را یادآوری کند. بسیاری از نظامیان روسیه از پایگاه این کشور در لاذقیه به همراه لجستیک قوی برای انجام عملیات جابه‌جایی خبرنگاران مشارکت داشتند. در طول این سفر ۶ ساعته، هلیکوپترها و خودروهای نظامی در عین حال از سوی کشتی‌های جنگی پشتیبانی می‌شدند. روس‌ها در پایان سال ۲۰۱۵ ده‌ها عملیات هوایی انجام دادند و در حمایت از نیروهای بشار اسد به بمباران مواضع شورشیان پرداختند. علاوه بر این یگان بزرگ نیروی هوایی روسیه، نیروهای زمینی خود را در مناطق مختلف سوریه مستقر کرده است. شمار دقیق نیروهای روسیه در سوریه روشن نیست اما گفته می‌شود شمار آنها به ۴ هزار نیروی نظامی که بخش زیادی از آنها از تسلیحات و ساختار مدرن برخوردار هستند. فقط در پایگاه هوایی حمیمیم در لاذقیه در سواحل شمال غرب نظامیان سوریه به شکل جالبی با نیروهای روسی ترکیب شده‌اند. این اردوی نظامی بسیار بزرگ، پیشرفته و خیلی تعیین کننده است. ارتش روسیه به خبرنگاران اجازه داد از نیروهای آن حین ورزش صبحگاهی از جمله آموزش‌های قوی، این را تأیید نکرده‌اند. زیرا اگر اسد بتواند دوباره حلب را بازپس بگیرد به پیروزی بزرگی دست یافته است. به هر حال با آنکه شمار نیروهای موجود روسیه در سوریه چندان روشن نیست اما آنچه ما دیدیم فراتر از تصور بود با این تعداد نظامی که آنها در سوریه دارند به نظر نمی‌آید برنامه‌ای برای ترک سوریه در کوتاه مدت داشته باشند.

فردریک پلینگتن - سی‌ان‌ان

کنترل می‌کنند، بازبودن فروشگاه‌ها بویژه سبک‌افروشی‌ها، مراکز توزیع سوخت و نیز آمیوه فروشی‌ها که در طول خیابان سرگرم فعالیت هستند و از همه مهم‌تر، مشاهده رسم و عادت شهروندان بزرگترین شهر سوریه که در پیاده‌روها و بیرون مغازه می‌نشینند و بساط قهوه، چای و قلیان پهن می‌کنند. ارتش روسیه دو هفته قبل با میزبانی بیش از صد روزنامه‌نگار بین‌المللی از جمله شبکه سی ان ان در شهر تازه آزاد شده پالمیرا دست به یک نمایش قدرت بزرگ زد. نمایشی که در آن قرار بود ارکستری به افتخار آزادی این میراث و پایگاه تاریخی سوریه بنوازد و در عین حال توانمندی ارتش روسیه و نیز

مترجم: علی کاشانی

بحران مهاجرت اروپا تبدیل شده است، استراتژی پوتین در سوریه استفاده از این اهرم برای امتیازگیری از بلوک غرب است. بسه هر حال قضیه حلب به این بسته است که اندیشه آتش بس مورد توافق امریکا و روسیه چه‌اندازه در زمین واقعیت جاری شود. این آتش‌بس می‌تواند دو لبه داشته باشد هم فرصتی برای آزادی شهر از خطر فروپاشی باشد و نیروهای مخالف اسد همچون روزهای گذشته از این ابزار برای تشدید جنگ با دولت بهره ببرند. در هر حال شواهد نشان از این دارد که جنگ در حلب ممکن است به این زودی پایان نپذیرد.

پیتز ایس - رویترز

AFP

of confusion این طرح حیاتی برای مهار دامنه خشونت در یک جنگ کثیف است که اروپا اوپاما را برای دنبال کردن آن متقاعد کرده است. اروپای غرق در بحران مهاجرت به این نتیجه رسیده که برای رهایی از سونامی مهاجرت از مدیریتانه راهی جز فرونشاندن آتش جنگ در سوریه ندارد.

برگرفته از گزارش اکونومیست

نمی‌خواهد بار پاسخگویی در این جنگ ویرانگر را بردوش بگیرد. سیاست اوپاما پرهیز از پرداخت هزینه سنگین در جنگ بود آن هم جنگی که نزدیک به نیم میلیون قربانی و صدها هزار آواره و بی‌شمار تخریب دارد! این حال هینگیسون (نویسنده مقاله اکونومیست) می‌گوید، امریکا این بار در پروژه آتش بس جدی است. اصطلاح strategy

خرید زمان هستند. همین‌طور کرملین در قالب طرح آتش بس می‌خواهد مشروعیت و رسمیت به موقعیت اسد ببخشد. فرض دوم در بدبینی جریان حامی دولت نسبت به آتش بس آنجا است که امریکا با نگاه به واقعیت‌های صحنه جنگ از این طریق نمی‌خواهد بر اصول ناممکنی مثل رفتن اسد یا فشاری کند! امریکا پیش از این اعلام کرده بود،

اراده آشتی جوانه طرف مقابل است. در روزهای اخیر ثابت شد یک طرف ماجرا (اپوزیسیون دولت) هنوز طرح‌های اپوزیسیون به امید سقوط اسد نشسته و نیروهای حامی دولت به امید ریزش زوال اپوزیسیون هستند. در چنین فضایی است که بدبینی و سوءنظم موج می‌زند (شرط اول آتش بس وجود مقداری خوشبینی نسبت به

جنگ این ایده هولناک را به جنگجویان خود القا می‌کنند که سرانجام این بازی با برد یکی از آنها خاتمه خواهد یافت. لذا اپوزیسیون به امید سقوط اسد نشسته و نیروهای حامی دولت به امید ریزش زوال اپوزیسیون هستند. در چنین فضایی است که بدبینی و سوءنظم موج می‌زند (شرط اول آتش بس وجود مقداری خوشبینی نسبت به

هر بار موجی از خشونت به‌بار آورده و عزم طرفین را برای تداوم جنگ تقویت کرده است (رابطه‌ای میان ناکامی دیپلماتی و فوران خشونت در سوریه برقرار است). طرح‌های برزمین مانده سازمان ملل برای میانجیگری گواه آن است که هنوز اشتها نسبت به جنگ و کارآمدی گزینه نظامی در میان طرفین بالا است و کارگردان پشت صحنه

اوج مأموریتش برای برقراری آتش بس به زبان آورد. «یک آیینة شکننده است» استان دی‌میسستورا، نماینده سازمان ملل در امور سوریه این نکته را می‌گوید. او بـا این حال در دفاع از آتش بس سخن گفت؛ آتش بسی که ۲۷ فوریه درجاتی از آرامش را به صحنه آشفته سوریه حاکم کرد. متأسفانه شکست‌های بی‌دریی مذاکرات صلح در زانو و وین

حلب در نقطه تقاطع مسیر سرنوشت آینده سوریه قرار دارد. هم برای دولت و مخالفان سرنوشت ساز است هم برای بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی نقطه‌ای ژئوپلیتیک به حساب می‌آید. «منطقه‌ای مهار ناپذیر» تعبیری بود که جان کری، وزیر خارجه امریکا در

حسین بیات